

Ökat återbruk av skor

Praktiska verktyg och förutsättningar för cirkulära affärsmodeller i skobranschen

Denna rapport sammanfattar resultaten från forskningsprojektet *Ökat återbruk av skor*. Projektet har genomförts i nära samverkan mellan forsknings- och branschaktörer, med fokus på att skapa skalbara och praktiskt genomförbara arbetssätt. Syftet med projektet har varit att ta fram kunskap och praktiska verktyg som möjliggör en cirkulär omställning i skobranschen och därigenom stärka skobranschens resurseffektivitet och hållbarhetsarbete.

Sammantaget visar projektet att ökat återbruk av skor har potential att bidra till en mer cirkulär och resurseffektiv skobransch. Samtidigt visar resultaten att återbruk inte automatiskt leder till minskad miljöpåverkan eller lönsamhet utan att nyttan beror på hur systemen för insamling, sortering, uppfräschning och lagning, försäljning och hantering av uttjänta skor utformas. För att möjliggöra bredare implementering krävs fortsatt utveckling av praktiska arbetssätt, hållbara affärsmodeller och systemlösningar för de skor som inte kan återbrukas.

Stor outnyttjad återbrukspotential

Det finns en stor outnyttjad resurs i använda skor som kan tas tillvara genom återbruk. En betydande andel av de skor som samlades in under projektet bedömdes ha återbrukspotential, antingen direkt eller efter uppfräschning och enklare lagning. Resultaten visar samtidigt att en noggrann bedömning behövs, eftersom skornas skick,

material, konstruktion och ursprungliga kvalitet påverkar om återbruk är praktiskt och ekonomiskt rimligt.

Ramverk möjliggör mer systematisk hantering

Praktiska verktyg är centrala för att möjliggöra implementering. Det framtagna ramverket för sortering och värdering ger en strukturerad metod för att bedöma skors skick och återbrukspotential, vilket är en nyckelfaktor för att kunna hantera större volymer och avgöra vilka skor som bör återförsäljas, fräschas upp, lagas eller gå vidare till andra flöden.

Resurskrävande processer

Sortering, bedömning och uppfräschning är i dagsläget manuella och kunskapsintensiva moment som kräver tid, kompetens, yta, verktyg och ibland tillgång till skomakarkompetens. Kompetens, organisation och tillgång till resurser är därför avgörande för att skapa fungerande system för återbruk. ►

Affärsmässiga utmaningar och möjligheter

Återbruk kan vara ekonomiskt möjligt, men affärsmodellen påverkas av kostnader för insamling, sortering, uppfräschning, logistik och returhantering. Eftersom alla insamlade skor inte kan säljas vidare behöver större volymer samlas in och hanteras än vad som slutligen genererar intäkter. Lönsamheten beror därför på andelen skor med återbrukspotential, effektiv hantering, prissättning och aktörernas organisatoriska förutsättningar.

Miljönyttan beror på systemets utformning

Återbruk kan minska behovet av nyttillverkning, men den totala miljöpåverkan påverkas av insamling, transporter, uppfräschning, returgrader och hur många insamlade skor som faktiskt kan säljas vidare. För att återbruk ska bidra till minskad miljöpåverkan behöver insamling och försäljning organiseras så att onödiga transporter och returflöden minimeras.

Designens betydelse för återbruk

Produktdesign spelar en nyckelroll för framtida möjligheter till återbruk. Skors konstruktion, materialval och utformning av utsatta delar

påverkar möjligheten till uppfräschning, lagning och återförsäljning. Design för hållbarhet, reparerbarhet och enkel skötsel är därför en viktig förutsättning för att öka cirkulariteten.

Behov av fungerande systemlösningar

Samverkan mellan aktörer i värdekedjan är nödvändig för att skala upp återbruket. Effektiva flöden för insamling, sortering, uppfräschning, lagning och försäljning är avgörande. Samtidigt behövs fortsatt utveckling av avsättning och materialåtervinning för de skor som inte kan återbrukas. Lösningarna behöver anpassas till olika aktörers verksamheter, kundflöden och logistiska förutsättningar.

Policy och styrmedel kan skapa bättre förutsättningar

Projektets resultat är relevanta för kommande policyprocesser inom EU och Sverige, bland annat producentansvar för textil och skor samt utveckling av krav kopplade till cirkulär design. För att återbruk ska bidra till faktisk miljönytta behöver framtida styrmedel inte bara stödja insamling utan även främja kvalitet i sortering, uppfräschning och lagning, samt design för längre livslängd och lösningar för skor som inte kan återbrukas. ■

Projektnamn: Ökat återbruk av skor

Projektledare: Emma Moberg och Tomas Rydberg

Övriga projektdeltagare/medverkande aktörer: IVL, Wargön Innovation, Nordeconsult, Chalmers Tekniska Högskola, Scorett, Nilson Group, Bonvings skor, Shepherd of Sweden samt ANWR Norden AB.

Beviljat anslag: 1 989 956 kronor

Projekttid: september 2024–augusti 2026

Handelsrådet | 103 29 Stockholm
Besöksadress: Regeringsgatan 60
Telefon växel 010-471 85 80
www.handelsradet.se